

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/L. Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna pika vrstica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglašni in poslano vrstica po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

# NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna števil. stane 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali s dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/L. Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

## Zanimivosti iz Narodnega predstavništva.

Zopet korupcija!

Belgrad, 5. julija.

Poročali ste že o seji, na kateri bivši minister trgovine in industrije g. Ribarić odkrival razne nepe kupčije, pri katerih so bili udeleženi razni nar. poslanci, med njimi tudi bivši minister g. dr. Voja Marinković, ki sedaj igra veliko ulogo v klubu »Demokratska zajednica«. Rezultat napadov posl. Ribarića je bil, da se je določila posebna anketa, ki naj vse te nečedne in nepe afeze preišče in poroča o svojem delu Nar. predstavništvu. Ta sklep je seve hudo poper za gospode demokrate. Da ga omilijo in javnost odvedejo od svoje afeze, so danes v seji Nar. predstavništva predlagali izvolitev nove — ankete, ki naj bi se pečala z 12 novimi aferami, ki so bojda še bolj nečedne kot ona — demokrata dr. V. Marinkovića! Te afeze so: 1. nakup obleke za srbsko vojsko; 2. nabava čevljev; 3. pomoč bednim prebivalcem; 4. nakup moke in hrane sploh za našo vojsko; 5. o prodaji platna v Šviciji; 6. kurirska trgovina z leki; 7. o nakupu ječmena in ovsu za armado; 8. o nakupu olja za srbske ljudi na Krfu; 9. zopet o nakupu obleke za armado; 10. o izdajanju potnih listov omam, ki niso bili državljani Srbije; 11. o izplačanju 200.000 dinarjev Belgradski zadruzi; 12. o raznih drugih, ki so govorile o nečednosti državnih kupčijah. — Med njimi, ki zahtevalo rešitev teh afer v posebni anketi je tudi — dr. Pavel Pestotnik in Ivan Keizlar.

Kakor je videti, nimamo samo v Ljubljani, marveč tudi v Belgradu svoje posebne stvari. Bo tedaj precej zanimivega, ker — precej gujlega je bilo in je še v državi Srbije in v sedanji SHS.

Razume se, da homo o vsem pravočasno in natančno poročali.

## Vprašanje prehrane, revizicij in drugih... nadlog.

Belgrad, 6. julija.

Na svojočasno javno vprašanje v Nar. predstavništvu od strani sodr. Ant. Kristana, kako si minister za prehrano predstavlja svoje nadaljnje postopanje v vprašanjih prehrane, je minister dr. Korošec odgovoril, da bo treba zopet poseči po vezani trgovini ter seve tudi po revizicijah in raznih enakih sredstvih, ki naj prebivalstvu zagotovijo zadostno prehrano. Ta odgovor g. Korošca so porabili naši slovenski

»demokratje« (prav: liberalci). Poslanec Adolf Ribnikar je v »Domovini«, to je v listu, ki ga naši liberalci izdajajo za kmete, napadel dr. Korošca, češ: kmetje, glejte rekvirirali bodo — in to po zaslugi klerikalca Korošca. — Začela se je gonja proti SLS med kmeti, ki so seve veliki sovražniki vsake revizicije, ker večinoma žele, da bi svoje pridelke prodajali kar najdražje.

SLS je takoj občutila to agitacijo. Mesto pa, da bi odločno zastopala stališče dr. Korošca — je začela premišljati, kako bi oslabil liberalno gonjo. In v včerajšnji seji je dr. Simrak, hrvatski klerikalec, član Koroševega kluba — interpeliral vodjo svojega kluba, g. dr. Korošca ali res misli rekvirirati —, če misli, naj rekvirira le pri onih kmetih, ki imajo nad — 100 jehov zemlje! Gosp. dr. Korošec je na to naročeno interpelacijsko vprašanje takoj odgovoril, da se glede prehrane vrše konference s strokovnjaki in prizadejimi činitelj, da se pa ni še nič definitivnega sklenilo. Celo poslanske klube Nar. predstavništva je povabil na posebno sejo, na kateri se bo sklepalo, kako naj se uredi prehranbene razmere v naši državi...

Adolf Ribnikar in liberalci so jo s tem dobili! Dr. Korošec ni za rekvizicije, ker o tem: »kako bo se se-le razpravlja! — član njegovega kluba dr. Simrak pa jasno pove, da naj se rekvirira le pri velikih posestnikih, pri onih, ki posedujejo nad 100 jutrov zemlje...

Volilci in pristaši SLS so lahko zadovoljni. Klerikalni delavci lahko rečejo: dr. Korošec bo rekviriral — klerikalni kmetje lahko trde: »mi nimamo sto jutrov zemlje, zato nas nikdo ne bo obteževal!... Tako se dela!

## Za slovensko univerzo v Ljubljani.

Belgrad, 4. julija 1919.

V današnji seji Narodnega Predstavništva so vložili posl. sodr. Anton Kristan, Anton Sušnik (SLS) in dr. Milko Brezigar (JDS) resolucijo, ki zahteva ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani, in ki se glasi:

»Slovensko vseučilišče je stara kulturna zahteva, za katero smo se Slovenci borili že od leta 1848. Dasl je bila upravičenost naše zahteve opetovano priznana od avstrijske vlade, vendar lastnega vseučilišča od avstrijskega parlamenta nismo mogli doseči. Ko se je izvršilo ujednjenje jugoslovanskega naroda, smo Slovenci takoj zopet zahtevali vseučilišče v Ljubljani, v globokem prepričanju, da je njegova ustanovitev v interesu celokupne naše države, pa tudi vitalnega pomena za slovenski del troimenega našega naroda, ki živi v najbolj eksponiranem delu države.

Ministrski svet je v svoji seji, dne 30. junija 1919, sklenil ustanovitev Ljubljanske univerze. Da se to izvrši, bi bil potreben poseben zakon. Ker pa tak zakon v sedanjem zasedanju Narodnega predstavništva ne bi mogel biti več sprejet, in je nujno potrebno, da se odpre univerza v Ljubljani že letošnje jesen, predlagamo Narodnemu predstavništvu:

1. U Ljubljani osniva se Univerzitet Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, koji ima pet fakulteta: bogoslovski, filozofski, pravnički, tehnički i medicinski (dvogodišnji). Univerzitet ima da se otvori na početku školske godine 1919—20. Dok se ne iznese na predlog profesor-skoga kolegija toga Univerziteta poseban zakon o Univerzitetu u Ljubljani, vriedi za njegovo uredjenje zakon o Univerzitetu Beogradskemu. (Zakon od 27. februara 1905. izmene i dopune od jula 1919).

2. Obvlašćenje se Gospodin Ministar Prosvete da ovu odluku Narodnog Predstavništva odmah u delo uvede.

Predlagatelji: Anton Sušnik, s. r., Anton Kristan, s. r., Dr. Milko Brezigar, s. r.

Resolucija pride do glasovanja v ponedeljek 7. julija. Upati je, da bo soglasno sprejeta. — S tem bi bilo končno ustanovljeno slovensko vseučilišče!

## Železničarske zahteve v ministrskem svetu.

Belgrad, 4. julija 1919.

V današnji seji se je sprejelo soglasno umestnost predloga sodr. Jos. Kopača, Ant. Kristana in tovarišev, glede povišanja plač železniškim uslužbencem. Predlog gre v min. svet, ki ga mora čimpreje rešiti.

## O konferenci v Novem Sadu.

Dodatno k našemu poročilu o konferenci v Novem Sadu, ki bi se morala vršiti z namenom, da se najde platformo za ujednjenje vseh jugoslovanskih socialističnih strank, smo dobili od sodruga Petejana še sledeča pojasnila:

Udeležila sva se s sodrugom Kristanom konferenci v Novem Sadu kot strankina delegata z namenom, da zastopava tam stališče našega izvrševalnega odbora glede ujednjenja vseh jugoslovanskih socialističnih strank. Sklepi te konference ne

odgovarjajo stališču našega izvrševalnega odbora, ki zahteva kategorično odklonitev ministerijalizma, s čimur se popolnoma strinjamo in kar sem tudi na konferenci v Novem Sadu ponovno izjavil ter sodrugu Bukšegu pred mojim odhodom zopet in zopet poudarjal, da naš izvrševalni odbor sklepov konference ne vzame na znanje, ako se ta ne postavi v svojih sklepih in resolucijah jasno na

naše antiministerijalno stališče. — Toliko v pojasnilo. J. Petejan.

V naši zadnji tozadevni opombi se nam je vrnila neljuba imenska pomota. Pri dogodkih v Sarajevu ni osumljen sodrug Vaso Knežević, marveč Jovo Smirana. To bodi informacija popravljena. Sicer smo informirani, da bodo naši poslanci zadevo Smirana primerno uredili.

## Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

### TRGOVSKE POGODBE JUGOSLAVIJE.

Lyon, 4. Iz Belgrada se poroča: Jugoslovanska vlada namerava uvesti monopol za alkohol in visoke davke za igralnice in nočne kavarne. Takoj po podpisu miru bo sklenila trgovinsko pogodbo z vsemi zvezničnimi in asociiranimi državami. Začasno najprvo s Češkoslovaško; vse prejšnje pogodbe se bodo pregledale, zlasti ona, ki je preje obstojala med Avstrijo in Nemčijo. Mnogoštevilni novi konzulati se bodo ustanovili, najprvo v Carigradu, Solunu, Tulonu in Tarentu.

Po svetu.

### DELNO URESNIČENJE NITTIJEVEGA PROGRAMA.

LDU. Pariz, 6. (Brezžično.) Agence Havas javlja iz Rima: Od točk, ki so tvorile program za notranjo politiko Nittijevo, jih je nekaj že uresničenih. Cenzura je odpravljena, vprašanje volilne reforme se marljivo proučava in tudi demobilizacija se je pričela s tem, da je bil odpuščen letnik 1889, kateremu bo najbrže v kratkem sledil tudi letnik 1890.

### Pred generalno stavko v italijanskih lukah

LDU. 6. (DunkU.) »Popolo d'Italia« piše, da brzkone v vseh italijanskih lukah izbruhne generalna stavka in znamenje solidarnosti s tržaškimi mornarji, katerim so bile odklonjene zahteve po povečanju mezde. Kakor poroča »Avanti«, je pričakovati stavka kovinarjev v Milanu in v okolici. Tudi v soboto so bile v raznih mestih manifestacije proti draginji živil. Za teh nemirov je bilo 20 ljudi ranjenih, 1 oseba pa je mrtva.

### ITALIJANSKI NACIONALISTI PROTI NITTIJU.

LDU. Berlin, 7. »Lokalanzeiger« javlja iz Lugana: V Rimu so priredili nacionalisti snoči protestno zborovanje proti ministrstvu Nitti. Zborovanja se je udeležilo tudi več sto častnikov in vojniških poškodovancev. Ko je neki govornik omenil dogodke

na Reki, so začeli zborovalci kričati »Doli s Francijo!« Po več krajih v Italiji je prišlo do pobojev med francoskimi in italijanskimi vojakmi. »Perseveranca« javlja, da je moral v Genovi oddelek francoskih vojakov begniti pod zaščito karabinerjev na ladje.

Bratranu v Bukarešti

LDU. Bukarešta, 5. (RDU. — Dacia.) Ministrski predsednik Bratranu je dospel s posebnim vlakom v Bukarešto. Na kolodvoru so ga pričakovali ministri in zastopniki vojaških ter civilnih oblasti.

Razočaranje nad Wilsonom.

LDU. Pariz, 6. (DunkU. — Brezžično.) Izjava Lloyd Georgeja, da se se domenili, predsednik Wilson in Clemenceau, da se določijo letni okupacijski troški za rensko ozemlje s 240 milijoni mark, je med delegati ameriške mirovne delegacije zbudila veliko osuplost. Lansing je izjavil, da v takem dogovoru ni vedel doslej ničesar in da je preverjen, da tudi nikomur drugemu pri ameriškem uradu za zunanje posle ni o tem nič znano.

VRHOVNI ZAVEZNIŠKI SVET.

LDU. Lyon, 6. (Brezžično.) Vrhovni zavezniški svet se je v soboto ob polu 16. sestal k seji. Razpravljali je o poročilu glede preskrbovanja osrednje Evrope z živili, katero je izdelal gospodarski svet, in o vprašanju, kako naj se zagotovi izvršitev mirovne pogodbe, v kolikor se tiče pristanišč v Gdanskem in v Memelu. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje Spitzbergov.

Kitajska podpiše mirovno pogodbo.

LDU. Amsterdam, 6. (DunkU.) »Het Nieuws van den Dag« poroča iz Pariza, da je bila kitajska delegacija brzobjavno obveščena, naj podpiše mirovno pogodbo, da se more sprejeti Kitajska v zvezo narodov.

### STAVKA V RUMUNSKIH PETROLEJSKIH PODJETJIH.

LDU. Bukarešta, 5. (RDU. — Dacia.) Delavci petrolejskih podjetij v prahovski dolini (severno od Bukarešte) so stopili v stavko. Minister

## LISTEK.

August Strindberg:

### Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht. (Dalje.)

Ah kaj, čast drugih, to ji je deveta briga. Prav gotovo sem jaz posebnost svoje vrste. Ampak to je preveč! Ti me spraviš ob dobro ime, vse vkup nas ponižuješ. To je bedasto; To je nečedno! sem vzklilnil.

Jokala jel Njenim solzom pa se ne morem ustavljati in potem ko je prehitela celo uro in me obtoževala, sem ji obljubil vse, kar je hotela. In klet sem jo, despotko, ter preklinjal to ličjo kristalno roso, ki podeseteri moč njenih pogledov.

V istini! Je ona močnejša od naju dveh. Ona naju vodi za nos, prav noter v sramoto! Kaj neki hoče s to spravo? Se-li boji, da ne bi izbruhnila med baronom in mano borba na življenje in smrt in da bi potem prišle na dan hude reči?

Kakšno kazen mi je naložila, ko mi je prebrala, da moram spet posetiti ta opustošeno mesto! Ona ne pozna sočutja za grozo koga drugega, okrutna egoistka! Moral sem ji pri-seči, da bom tajil vso zgodbo nedovoljene zveze med baronom in sestrično, samo da se

lahko trdi, da nista kriva. Na ta zadnji sestanek sem se podal s težkim srcem in neodločnim korakom.

Vrtič s svojimi cvetočimi češnjami in raz-cvelimi narcisami se mi je odprl. Grm, pred katerim me je zapeljala njena vilinska postava, cvete zopet; prekopane črne vrtnice grede se nalik mrtvaškim prtom razprostirajo preko travnika; predstavljaj sem si, kako hodi tam zapuščen otrok samo ob strani neskrbne služkinje in se uči svojo nalogo; kako postaja dete večje, se probuja in izve nekega dne, da ga je bila njegova mati zapustila!

Šel sem preko stopnic tega usodepolnega doma, ki je zidan na robu sipine in si vzbujala moje mladostne spomine. Prijateljstvo, sorodstvo, ljubezen, vse, je stavljeno na eno karto in zakonolom, ki sva s trudom skušala napraviti postavnega, je omadeževal prag te hiše.

Kdo je kriv?

Baronica mi je odprla vrata in me naskrival poljubila med podboji vrat, predno sva vstopila v salon. V tem trenutku sem lo zasovražil za hip, za dva hipa ter jo pahnil ozlovoljen v stran. To me spominja ljubimkanj sobaric in slug za vrati in me navdaja s studom. Za vrati! Umazana ženska, brez ponosa, brez dostojanstva!

Napravila je tako, kot da se bojim vstopiti v salon in me je prosila naglas, naj vstopim, prav v tem trenutku, ko sem bil po tem ponižujočem položaju v zadregi in sem se mi-

šlil že vrniti. Blisk iz njenih oči je razpršil moj sklep; poražen po sigurnosti njenega vedenja, sem se udal.

V salonu vse priča o tem, da je domače gospodinjstvo v razkroju. Po mobilijah leži razmetano perilo, obleka, spodnja krila. Na klavirju vidim srajce s čipkami, ki jih tako dobro poznam. Na pisalni mizi se dviguje cela skladovnica ženskih hlač in nogavic, ki so me še pred kratkim očarovale in se mi danes gabijo. Ona odhaja in prihaja, ureja in šteje; brez stida, brez sramu.

— Sem jo li skvaril v tako kratki dobi? se vprašujem, opazujoč to razstavo perila čestite ženske.

Ona pregleduje kos za kosom in polaga v stran, kar bi bilo treba popraviti. Vzame hlače z razparanim sprednjim delom in jih položi v stran. Vse to popolnoma mirno!

Kot bi prisostvoval usmrtitvi, tako mi je. Srce se mi krči, ko poslušam ona z enim ušesom moje ničvredno klepetanje, tikajoče se neznatnih reči. Pričakujem barona, ki se je piščo zaprl v obednico.

Slednjič so se duri odprle in jaz sem se zganil; izpremenil sem svojo kretnjo, ko sem videl vstopiti malo hčerko, ki je prišla poizvedovat po vzrokih tega nereda.

V spremstvu materinega prepelčarja je prišla k meni in mi kot običajno ponudila svoje čelo za poljub. Zardel sem ter sem se srdit z razburjenim glasom okrenil k baronici;

— Vsaj to muko bi mi lahko prizanesli! Toda ona me ni umela.

— Mama odpušča, ljubček moj, toda se kimalu povrne in ti prinese lepih igrači!

Pes me je prosjačil dobrikanja, tudi on!

In malo pozneje se je javil baron. Strt, upognjen, mi je prišel nasproti ter me prijazno pozdravil; stisnil mi je roko, ne da bi mogel izstiliti le besedilo. Molčal sem iz spoštovanja pred njegovo neizlečljivo bolečino in on se je čez čas odstranil.

Zmračilo se je. Dekle je prižgalo svetiljko, ne da bi me pozdravilo. Nato je javila, da je večerja na mizi. Hotel sem oditi. Toda baron je podkrepil baroničine prošnje s svojimi, in sicer tako genljivo in odkrito, da sem sprejel in ostal.

Posedli smo ko prel vsi trije krog mize. To je svečan, nepozaben trenutek. Govorili smo o vsem mogočem in pri vprašanju: »Kdo je kriv?«, ki smo si ga stavili, so se nam vsem orosile oči. Nihče, usoda, cela vrsta malih naključij, raznolike gonilne sile; in stiskali smo si roke, trkali s kozarci, priznavali si prijateljstvo, vse kot nekoč. Samo baronica je obdržala svoj humor. Napravila ji program za naslednji dan: sestanek na kolodvoru, izprehodi po mestu. Dovolila sva ji vse, kakor je hotela.

Nazadnje sem vstal. Baron me je spremljal v salon. Tam je dejal baroničino roko v mojo in mi dejal z udušenim glasom:

za industrijo Constantinescu vodi pogajanja za dokončanje stavke.

#### STAVKA V AMSTERDAMU.

Amsterdam, 3. V ponedeljek je začelo 100.000 rudarskih delavcev v distriktu štrajk, da se odpokličejo angleške čete iz Rusije in da se izoustijo vsi politični obsojenci.

#### Železničarska stavka v Frankfurtu končana.

LDU, Berlin, 6. Železničarska stavka v Frankfurtu se je nocoj ob dvaindvajsetih končala.

#### Stavka v Hanovru.

LDU, Nauen, 6. (Brezžično.) Pri glasovanju v hanovskih delavnicah je glasovala pretežna večina železniških delavcev za stavko, ki se je s tem razširila tudi na Hanover.

#### Vprašanje renških pokrajin.

LDU, New York, 6. (DunkU. — Brezžično.) Iz Pariza se poroča: Posvetovanja o načinu in o visokosti odškodnin, ki jih mora dati Nemčija, se bodo pričela v ponedeljek, dne 7. julija ob treh popoldne v trianonski palači. Nemška delegacija je nadalje z noto zahtevala pričetek ustnih posvetovanj o okupacijski pogodbi renške pokrajine. Francoski člani konference menijo, da niso bile dogovorjene nobene ustne obravnave o tej točki. Nemci trdijo, da so jim je izrecno sporočilo, naj le podpišejo okupacijsko pogodbo, vse podrobnosti bi se uredile ustno. Dvomljivo je še, ali se bodo o tem vršile ustne obravnave.

#### Prost uvoz iz Holandske v Nemčijo.

LDU, Nauen, 6. (Brezžično.) Kakor poročajo iz Holandske, bo holandska družba za nadziranje trgovine, ki je morala prav tako kakor švicarska Societe de Surveillance Suisse delovati na povelje entente kot blokadno orožje proti Nemčiji, prihodnji teden prenehal obstajati. Nemčija bo lahko kupila na Holandskem vsako blago, čigar izvoz dovoljuje holandska vlada.

#### Delovna razstava v Parizu.

LDU, Pariz, 6. (Brezžično.) Leta 1920. nameravajo otvoriti v Rimu veliko narodno delovno razstavo. Svoje sodelovanje so objavili najodličnejši činitelji industrije in finance, kakor tudi najznamenitejši znanstveniki. Namen razstave je pokazati napredek industrije med vojno.

#### Angleški dar Francozom.

LDU, Lyon, 6. (Brezžično.) Iz Londona poročajo: Angleški farmerji so s posredovanjem zavezniškega odbora za preskrbo poljedelstva poslali francoskim poljedelcem, ki se vračajo na svoje domove v bivšem vojnem področju, 37 plemenitih bikov in 1266 glav druge živine v dar. Ta pošiljatev bo razdeljena med kmetovalce v departementu Somme. V kratkem se je pričakovati darovanje živine, zlasti ovac in prešičev najboljših britanske pasme.

#### Legar v zapadni Poljski.

LDU, Pariz, 6. (DunkU. — Brezžično.) V zapadni poljski je izbruhnila epidemija legarja, ki se širi od dne do dne. Sedaj štejejo vsak dan 300 mrljcev.

#### V ITALIJI VJETI SREDNJEŠOLCI SE SMEJO VRNITI.

Dunaj, 4. Organizacija vojnobezveznih srednješolcev je zaprosila italijansko vlado, da izpusti v Italijo

vjete srednješolce. Organizaciji se je naznanilo, da je italijanska vlada v polnem obsegu ugodila prošnji. (Opomba: Tudi naša vlada naj bi kaj ukrenila, da se čim prej vrnejo naši ujetniki, če že ne vsi, pa saj najmlajši letniki!)

#### VOLITVE V RUMUNJI ODGOĐENE.

LDU, Bukarešta, 5. (RDU. — Dacia.) Ministrski svet, ki je zboroval včeraj, je sklenil odgoditi splošne volitve do septembra. Volilo se bo istočasno v vseh pokrajinah ujedinjene Velike Rumunije. V krogih, ki stojijo blizu vlade, zagotavljajo, da se bodo vršile volitve za v parlament na podlagi splošne volilne pravice, ki bo uvedena s kraljevim odlokom.

#### „Temps“ o avstro-ogorskih dolgovih.

LDU, St. Germain, 6. (DunkU.) »Temps« objavlja danes odgovor na izjavo predsednika gospodarstvene sekcije jugoslovanskih mirovnih delegatov, ki slika finančni položaj dednih držav avstrijskih, zavezniških entente, v najtemnejših barvah in ki veli, da ni upravičeno obremeniti jih z delom dolgov monarhije. »Temps« pravi: Junaštvo Srbov v vojni se sicer priznava v polni meri, toda z rešitvijo finančnih problemov nima to nič opraviti. Ne gre, da bi narod, ki so tvorili staro monarhijo zahtevali imovino, pripadajočo k temu ozemlju, ne hoteli pa prevzeti s tem spojenih davkov in dolžnosti. Vojni dolgovi so bili do 30. junija 1917. sankcionirani po cesarskih dekretih, pozneje pa po sklepih parlamenta. Politično in pravno je zato rešitev prebivalstvo bivše monarhije odgovorno za vojna posojila. Razentega je omeniti, da so se dohodki iz vojnih posojil uporabili za nakupovanje deželnih pridelkov in vojnega materiala ter za plačila pripadnikom posameznih narodnostnih držav in so se tedaj vrnili na svoje prvotno mesto. Z ozirom na neko izjavo Clemenceaujevo veli »Temps«, da so narodi odgovorni za dejanja njihovih vlad in da prememba vlade na tem ne izpremeni ničesar. Francoski prehranki se morajo rešiti. Ne more se prisoljati Franciji, da bi se bojevala za svobodo drugih narodov in potem obremenila svoje hranilnice.

#### Angleška spodnja zbornica.

LDU, Amsterdam, 4. (DunkU. — Zakasnelo.) Reuterjev urad poroča o seli spodnje zbornice z dne 5. t. m.: Polnoštevilno zbrani poslanci so ministrskemu predsedniku Lloyd Georgeu pri njegovem vstopu v dvorano priredili burne ovacije. Lloyd George je predložil določbe mirovne pogodbe in poudarjal krivdo Nemčije. Ministrski predsednik je nato pojasnjeval položaj Francije in nazlašal potrebo njenega podpiranja v primeru, da jo zopet kdo napade. Ako more zveza narodov preprečiti novo vojno, potem ima pravico do obstanka. Govornik je nato pojasnjeval, zakaj se Nemčija začasno izključi iz zveze narodov. Ako Nemčija dokaže, da jo je krivava vojna iztrgila in da je popolnoma očiščena in ako uvidi, da je bila njena politika v zadnjih 50. letih popolnoma zgrešena in velika napaka, potem je vreden član zveze narodov. — Govornik je nadalje razlagal vlogo, ki jo je Anglija imela v

svetovni vojni in je dejal, da je britanska država v vojni postavila 7.780.000 mož in da je utrpela tri milijone izgub. Brez sodelovanja Anglija bi se vojna za zavezniške izjalovila že po šestih mesecih.

#### Podrobnosti o nemirih v Italiji.

Italijanski listi poročajo o nemirih sledeče:

Dne 3. julija so ljudje cel večer plenili po trgovinah in potem sami razprodajali blago. Na trgovine, kojih lastniki so se takoj udali zahtevam množice, so prilepili na vrata napise: »Na razpolago delavski zbornici« (Camera del Lavoro). Kjer so se pa lastniki trgovin zoperstavliali, je množica razbila vse na drobne kose. Tudi zaigati so ljudje poizkušali. Gasilci pa so pravočasno take stvari preprečili.

V Smoli blizu Bologne se je vršilo neko zborovanje, kjer so volitvi delavskih organizacij izjavili, da se naj stavka konča, ker ne morejo nositi odgovornosti za početje anarhističnih elementov, ki v vodstvu tega gibanja čim dalje bolj prevladujejo. Nato je nenadoma počilo par strelcev, kar je povzročilo paniko. Ljudje so se spopadli s policijo in karabinjerji. Ubite so bile tri osebe, ranjenih pa je bilo veliko.

Gibanje proti draginji in špekulantom se je razširilo na mnoga središča v Italiji. V mnogih mestih so bili resni nemiri. V Florenci so tržali tumulti tudi 4. t. m. včeraj še dalje. V zunanjih okrajih, kamor vojaštvo ni moglo hitro dosreti, so oplenili vse prodajalnice. Tumulti in nemiri so bili tudi v Turinu, kjer je množica na trgu napadla stolnice in uničila mnogo blaga.

#### Železničarski shod.

Podružnica I. Spl. žel. org. za Jugoslavijo sklicuje železničarski shod, ki se vrši v sredo, dne 9. julija ob pol 20. ure v društvenih prostorih Mahrove hiše št. 10, nasproti Mestnega doma s sledečim dnevnim redom:

1. Sistematično preganjanje železničarjev.
2. Raznoterosti.

Ker je shod velike važnosti, je dolžnost, da se ga vsi udeležite.

Društveno vodstvo.

#### In zopet slučaj.

Objavljamo zopet slučaj, ki se nam zdi tako gorostasen, da ne moremo skoraj verjeti, da bi se bilo vse prav tako zgodilo, kakor se trdi. Objavljamo ga predvsem zato, ker pričakujemo, da bodo poklicane oblasti napravile v zadevi polno luč ter tudi zato, ker pričata da dogodek o razmerah, ki so se zanesle na deželo z ono nespametno politiko, ki jo je tako vneto zagovarjala JDS ter vsa njehova glasila od »Naroda« do »Mariborskega Delavca«. Polagoma prihajajo na dan stvari, ki so bte mogoče zgolj vsled neprestanega hujkanja vseh teh raznih listov, ki so javno mnenje docela zastupili. Težko vest morajo imeti, če imajo le trohico poštenosti.

Evo v kratkem opis tega slučaja, kakor se nam ga je v vsej svoji enostavnosti poslalo:

»Stinek in Berce sta prišla v gostilno g. E. Raka že malo vinjene, a

vendar popolnoma mirna in sta zahtevala liter vina. Pri drugi mizi sedela pa višji častniki. H koncu tega vina stazačel precej glasno peti. Pesem je vsebovala baje nekaj političnih besed. Častniki so ju začeli opazovati. Ker sta še enkrat ponovila svojo »pesem«, s katero sam bogšgavedi, kaj sta hotela pravzaprav reči, je vstal eden navzočih častnikov ter začel kričati: kaj govorita? Nato sta mu ponovila svoje »verz«, a menda nekoliko spremenjene. Takoj za tem je šel Berce proč, namenjen proti domu. Navzoči častnik (imenovali so ga gosp. nadporočnik Škof) je šel za njim. Kmalu nato je pa pribral Berceta nazaj že vsega v krvi. Tudi Stineka so metali iz podboja v podboj in ga ranili do krvi.

To lahko priča natakrica pri g. E. Raku, Pavla Razboršek.

Berce se je potem zopet odstranil, nadporočnik je šel zopet za njim in ga s samokresom v roki prisilil, da se je vrnil nazaj. Berce ga je prosil, da naj ga pusti pri miru. Vrglo se ga je zopet na tla in bralo. Berce je ponovno prosil, da naj ga puste pri miru. Mesto, da bi se ga uslišalo, je bil ustreljen s samokresom v vrat. Poklicalo se je sanitetnega volaka, ki ga je obvezal ter potem oba vizitiral. Stinek je imel 15 patronov v žepu, Berce pa nič. Pač pa se je našlo v drugem kraju gostilne drugih 15 patron. Očitno se jima je, da sta jih ukradla vojaštvu. To sta oba energično zanimala ter trdila, da sta jih našla, (kar v onem času tudi ni bilo nemogoče). Nato so ju izročili straži in odgnali na postajo. Odpeljali so ju v Mislino, tam pa takoj brez usmiljenja ustrelili.

To lahko priča tudi Franc Sevdinikar, mesarski pomočnik pri g. E. Raku v Velenju, ki je bil pri stvari navzoč in ki bi lahko, če je pošten, zadevo prav pojasnil.

Kakor rečeno, ne moremo skoraj verjeti tej gorostasnosti. Upamo da je na stvari marsikaj pretrganega. Priobčujemo to zadevo, ker smo prepričani, da bodo oblasti uvedle o njej strogo preiskavo in ker je to naša žurnalistična dolžnost.

Onim listom pa, ki begajo in hujskajo ljudstvo neprestano in po nepotrebnem, naj bo tudi ta dogodek iz gostilne v opomin, ker kaže, četudi ni morda imel onih neverjetnih strašnih posledic, ki se jih ob koncu omenja, kako že deluje razdražena ljudska fantazija.

#### Dnevne vesti.

Obupen položaj poštinih oficijantov.

Prejeli smo: V »Slovenca« je nedavno najbrže kak neizkušen in mlad poštini oficijant napisal notico z gornjim naslovom. O izrabljanju ne pove veliko, o delovanju pa prav ničesar. Cela stvar nas ne bi toliko zanimala, če se ne bi čutili pri tem užaljene, ker ne samo ne odreja gotovih uradniških pravic svojim kolegom, ampak vmešava v stvar tudi »financiarje« itd. češ sram ga bi bilo, da bi morali spadati poštini oficijanti v njih vrsto. Zraven pa govori, kaj je demokratsko in kaj ni. Pisca tiste notice svetujemo, da je vsaj toliko moški, da drugih ne omalovažuje, pa da privoščiti drugim vsaj to kar zase zahteva. Sicer pa bi omalovaževani »financiarji« že davno morali biti uvrščeni med uradnike.

#### Pojasnita prošilo.

Mnogo je železničarjev, ki so prišli iz zasedenega ozemlja. Ker jim je

še marsikatera odredba neznana, zato prosijo, da bi se te nove naredbe še enkrat objavile; med drugim posebno še one, ki se tičejo pravice do dopusta od službenih let in v vojni izostalega.

#### Drobno.

— Poverjenik za uk in bogočastje. Dr. Karel Verstovšek tekoči teden ne sprejema strank.

— »Glasbena Matica« v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, dne 14. julija 1919. ob 8. uri zvečer v lastni dvorani Vegova ulica št. 5. Spored: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Volitve predsednika, 13. odbornikov in 2 pregledovalcev računov. 6. Slučajnosti.

— Odbor SHS žena za siročad v Ljubljani je imel svojo sejo dne 30. junija popoldne ob 3. uri v mestni posvetovalnici. Udeležba je bila zelo skromna. Predsednica je pozdravila navzoče. Nato je poročal na kratko društveni tajnik o društvenem delovanju. Blagajničarka je predložila natančno in vestno izdelan obračun dohodkov in izdatkov. Nabralo se je vsega skupaj 253.573 K 82 vin. — Ta denar je namenjen za stradalajočo in učečo se mladino. Vsled sklepa odbora se je dobiče podpore dijaški kuhinji »Domovina« in »Ljudska kuhinja« v Ljubljani, dijaške kuhinje v Mariboru, Celju, Kranju in Novem mestu ter za stradalajočo deco v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju ob Savi, na Jesenicah-Savi, v Trzinu, dalje društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v skupnem znesku 64 tisoč kron. Za nakup obleke, perila in obuvala siromašni deci se je izdalo 73.617 K 23 vin. — Stroški za preskrbo in spremitvo stradalajočih otrok, ki jih je odbor poslal na Hrvaško, so skupno 4692 K 88 vin. Skupni izdatki so torej 412.310 K 11 vin. — Prebitek znaša 111.263 K 71 vin. Od te vsote je plačati še račun trvdke Peter Kozina & Comp. za obuvala, ki jih je društvo poslalo v Srbijo. Razun 1782 parov ženskih čevljev. 593 parov deških čevljev, je odbor poslal v Belgrad 51 zabojev obleke, perila in drugih predmetov, v skupni vrednosti 126.370 K. Po tri zaboje raznega blaga se je poslalo v Šabac in Valjevo, v skupno vrednosti 35.000 K. — Blagajničarki se je izreklo zahvalo za tako ogromno njeno vestno in požrtvovalno delo.

— Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani naznanja svojim članom, da lahko dobe večjo množico olja. Zato se pozivljajo vsi člani, ki reflektirajo na olje, da se prijavijo med uradniki urami v društveni pisarni, da se ugotovi njih število. Olje je prvovrstno in pristno ter v primeri s sedanjo tržno ceno zelo poceni. Prijaviti se je najkasneje do 11. jul. t. l.

— V četrtak zapusti Ljubljano g. kapitan Cajori, zastopnik ameriške misije za prehrano, ki je po naročilu te misije v Sloveniji zasnoval akcijo za otroke. Za to akcijo so dale Zdržene države Severne Amerike brezplačno na razpolago večje množine raznih tehničnih živil, kakor kakao, riža, kondensiranega mleka, sladkorja itd. Gospod kapitan Cajori si je za akcijo v Sloveniji stekel velike zasluge; njegovemu nesebičnemu trudu in prizadevanju se imamo zlasti zahvaliti, da se bo ta akcija, ki je izredne važnosti za našo, vsled dolgotrajnega pomanjkanja v vojni izstradano in izmučeno deco, tudi še naslednje mesece nadaljevala. Slo-

— Bodite ji prijatelji. Moja uloga je deligrana. Čuvajte jo, ščitite jo pred zlím svetom: Gofite njen talent: vi ste sposobnejši zato negajaz, ubogi voljak. Bog vaju sprimi na vañini poti!

Potem se je oddaljil, vrata so se zaprla za njim in midva sva sama.

Ali je bil v tem trenutku odkritosrčen? Veroval sem to tedaj in še danes bi to rad veroval. Občutilivega srca, ako je to bil, naju je imel rad in brez dvoma ni želel, da bi videl mater svoje hčerke v rokah sovražnika.

Mogoče da se je pozneje kdaj, pod nezgodnimi vplivi, bahal, češ da se je igral z nama. Vsekakor bi to ne soglašalo z njegovim prejšnjim značajem in znana reč je, da pozneje nihče rad ne prizna, da je igral ulogo kalina.

Ob šestih zvečer. V veliki dvorani centralnega kolodvora korakam semintja. Vlak v Kopenhagen odide ob šestih en četrt, toda barona in baronice ne vidim prihajati.

Zdi se mi, da sem gledalec, ki prisostvuje zadnjemu aktu strahovite drame. Z neko divjo slastjo pričakujem rešitve. Še četr ure in zopet se vrne v nas pokoj. Moji živci, radi teh večnih kriz vsi v neredu, hočejo pokoja in ta noč mi vrne vse, kar sem na ljubo tej ženi živčnih sil porabil in razdel.

Slednjič je prišla. Pripeljala se je v drošji, ki jo je vozilo kljuse, katero je peljal kočjaž na uzdi.

Vedno malomarna in vedno tako pozna,

Planila je k meni in se vedla kakor brezumnica.

— Izdajalec, on ni držal svoje besede! Ni hotel iti z mano, je kričala tako glasno, da so mimoidoči postajali pozorni.

To je vsega obžalovanja vredno; toda v bistvu cenim tega moža in, od duha protislovja, sem dejal.

— Prav je storil. Razum je na njegovi strani!

— Urno, vzemi vozni list do Kopenhagena, sicer ostanem tu, je odgovorila.

— Ne, ako te spremim, pomeni to, da sem te odpeljal. Ves Stockholm bo jutri to vedel.

— To me nič ne briga ... Brži!

— Ne, nočem!

V tem trenutku je resnično vzbujala moje sočutje in situacija postaja neznosna. Preprič preprič dveh zaljubljenecv je bil neizogiben.

Ona je to čutila. Prijela me je za roko, begala me s svojimi pogledi in led se je pričel taliti. Coprnica me je vrgla k tlom, uničila mojo voljo, upognil sem se! ...

— Potem vsaj do Katrineholma.

— Ako hočeš.

Medtem je oddala svojo prtljago.

Vse je izgubljeno, celo čast. Mučna noč je bila pred mano.

Vlak se je pričel premikati. Sama sva bila v oddelku prvega razreda. Da je izostal baron naju je močno težilo. To je bila nevarnost, ki je nisva slutila in ki je imela slab pomen. Tesnobno molčanje je vladalo v kupeju in nekdo

izmed naju ga je moral prekiniti. Ona se je odločila za to prva:

— Akse!, ti me ne ljubiš več.

— Morebiti ne, sem odgovoril, izčrpan od naporov, ki sem jih prenašal cel mesec.

— In jaz sem ti vse žrtvovala.

— Vse žrtvovala? ... Svoji ljubezni, ne meni! Sicer pa, ali ti nisem jaz žrtvoval svojega življenja? Ti se samo na Gustava huduješ in bi rada izlila svojo nevoľjo na mojo glavo ... Bodi vsaj pametna!

Ona joče, joče! Kakšno svatbeno potovanje! Moji živci so odreveneli, nadel sem si železen oklep. Napravil sem se neobčutljivega, neprodnega.

— Hranj svoja čustva! Od danes moraš rabiti svoj razum. Joči, joči, dokler ne izčrpaš vrelca svojih solza! Potem pa se spet ovesti! Ti si samo brezumnica, jaz pa sem te obževal kot kraljico, kot hišno gospodinjico; pokoren sem ti bil, ker sem se smatral za slabotnega! Zaljubljeni! Ne daj, da bi se zgodilo, da bi te zaničeval! Ne zvrčaj krivde tega, kar se je zgodilo, na mene samega! Sinoči sem občudoval veliko razumnost Gustavo. Pojmi! Je da veliki dogodki v življenju nimajo nikoli enega samega povič. Kdo je kriv? Ti, jaz, on, ona, pretečji polom, tvoja strast za otter, tvoja rana na maternici, dedščina tvojega trikrat poročnega starega očeta; sovraštvo, ki ti je gojila tvoja mati do vsakega poroda in ki ti je dalo neodločen narek; brezdelnost tvojega moža, ki mu je njegov poklic puščal preobilno prostega časa;

moji instinkti moža, ki je izšel iz nižjega razreda; slučajni nastop tiste Finke, ki me je vodila k tebi; neskončna množica skrivnih povodov, od katerih sva jih le malo odkrila. Ne ponizaj se pred drhaljo, ki te obsodi jutri z eno besedo. Ne skušaj reševati, kot ti ubogi na duhu, tako zamotanega vprašanja na ta način, da ne smatraš ne zakonoloma ne zapeljivca za resne! ... In razentega, ali sem te mar zapeljal? Bodi odkrita napram sebi, napram meni, dokler sva sama med sabo, brez prič.

Toda ona noče biti odkrita.

Ne more biti!

Zakaj tega ni v ženski prirodi. Cuti se skrivno, muči jo slaba vest. Samo ena misel jo obvladuje: olajšati si vest, s tem da zvrne vso odgovornost storjene krivice name.

Dovolil sem ji to in se odel v žaleč molki. Noči se: spustil sem okna navzdol in se postavil k durim, da bi opazoval mimobežeče črne smreke, za katerimi se je dvigalo blede meščevo lice. Nato se je pojavilo jezero, z brezami obdano; potok z jelšami ob bregu; žitna polja, travniki in zopet smreke, venomer. Obještna slija, da bi planil skozi duri, me je objela hotel sem iz te ječe, v kateri me je stražila ta neprijateljica, v kateri me je dušila ta coprnica. Ampak skrb za njeno prihodnost lega name kakor mora in začutil sem se odgovornega za življenje te ženske, ki mi je tulja, za življenje njenih bodočih otrok, za preživljanje njene matere, njene tete, njenega celega rodu daleč notri v stoletja.

(Dalje prihi.)

venija se bo ljubeznega kapitana Cajorila vedno hvaležno spominjala.

Upokojeni častniki in vojni uradniki se morajo vsled važne zadeve v najkrajšem času prijaviti pri komandi mesta Ljubljana, ali orožniški postaji v Kočevju, štacijskem območnem poveljstvu v Mariboru, okrožni komandi Piberk, Celje.

**Umobolna gorilška begunka.** Dne 2. julija t. l. je bila pripeljana v deželno bolnico na opazovalni oddelek baže nekje iz Zidanega mosta okrog 30 leta stara umobolna gorilška begunka Alojzija Vizutina. Spremljevalca bolnice sta takoj oddala, ne da bi se zglasila v sprejemnem uradu in so raditega vsi podatki o njej neznani. Imenovana je v soboto, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer umrla. Pogreb se je vršil dne 7. julija t. l. popoldne. Njeni sorodniki oziroma spremljevalci se tem potom o tem obveščajo in prosijo, da se radi zasljanja o umrli zglase čimprej v deželni bolnici.

**Zračni vrtnec.** Okoli 12. ure 50 minut se je 7. t. m. v smeri proti Dunaju pojavil zračni vrtnec. Bil je zelo visoko in se ni dotikal tal. Šele ob 1. uri se je pokazal učinek. Vrtnec je ruval močna drevesa, podiral strehe, brzojavne droge itd. in ob 13. uri 15 minut izginil. Veliko škodo ima stavbinska družba »Union«, kjer je vrtnec posebno zelo poškodoval njene barake.

**Draginja v Nemšk in Avstriji.** V Gradcu se prodajajo govedina srednja 7 K 60 vin, zadnja 8 K. Amerikanska šunka 36 K, svinčina 40 K, glava 8 K, telečina 33—35 K, ovčje meso 26 do 28 kron.

**Poprava mostu pri Zemlju.** S popraviljem savskega mostu se zopet začne in se ga izvede do konca. Koncem meseca bo most že iz ročen prometu.

## Ptujske novičice.

Tukajšnji pekovski mojstri so morali znižati ceno malemu pecivu. Zato pa si pomagajo na drug način. Prodajajo namreč hlebček kruha (0,26 kg) za dve kroni. Če računamo, da se od 100 kg moke dobi 101 hlebček, ki tehta pečen 170 kg, potem si lahko vsak preračuna lepe dobičke. — Najlepše pri vsem pa je, da so pri tem slovenski in nemški pekovski mojstri v tako bratski slogi! Vendar enkrat se je ukrenilo, da se dobi mleko vsaj po primernejši ceni. Prosimo pa mestni urad, da pazi, da se naredba tudi izveši. — Cena mesu je tudi padla in sicer od 16 do 18 kron na 10 do 12 kilogramov. Mestno, da na 8 kron za kilogram. Menimo, da bo treba strune se bolj napeti, kar bo predvsem za veleobratnike in tovarnarje.

V eni izmed zadnjih številčk nekakega malega ljubljanskega dnevnika se je neki narodni, prenarodni, zateleček razkačil, češ, mestna uprava še vedno nemške račune razpisuje in pečat nosi nemški križ na sredini, kar je pa le mestni grb. Kljub temu, da mi ne branimo mestne uprave, da se nam vendar čudno zdi, ker ima ti isti list, ki je to priobčil, večkrat inestrate od prav hudih Nemcev in dobičkarjev, mestna uprava pa, ki je vsled nekdanjega dobrega gospodarstva v dolgovih, naj bi si s tako dragim tiskom novih računov delala velike stroške. Morda dotični list to v svoji narodni prenavdušenosti rad pozabi...

## Amerikaniziranje.

(Iz glasila ameriških Slovencev »Prosveta«.)

Dostikrat slišimo in čitamo to besedo. Zda beremo na pr., da so nekatere univerze ustanovile departimente za amerikanizacijo, potem zopet čitamo, da je delavski departiment pravzaprav njegov biro za poduk, ustanovljen šole ob mehikiški meji in drugje, da se amerikanizirajo Mehikanci in drugi tujcemci, ki prihajajo v Združene države.

Kaj pa je amerikanizacija? Ali je to samo jezikovno vprašanje? Če bi bila amerikanizacija samo jezikovno vprašanje, bi bila prav lahko rešena na zelo enostaven način. Vsak tujec, ki pride v Združene države, ve, da je občevalni in uradni jezik angleški. Ako želi, da si pribori boljšo pozicijo v življenju, se gotovo zaveda, da se mora pred vsem učiti jezika, ki ga govore v deželi, čeprav se naseli v koloniji, v kateri žive njegovi ožji rojaki, kajti jasno je, da se Američani ne bodo učili njegovega jezika, ampak da se mora on učiti njihovega. To spoznanje učinkuje, da se tujcemci radi uče angleščine in porabijo vsako priliko, da se čimprej priuče jeziku, ki je zanje velikega in važnega pomena.

Amerikanizacija ne obsega le jezikovnega vprašanja, ampak beseda ima globlji in obširnejši pomen.

Združene države so republika, to je dežela, ki nima kralja, cesarja ali kneza, da jo vlada, ampak v njej je ljudstvo suvereno in si izvoli vlado po svojem okusu. Inozemci, ki so se naseljevali pred svetovno vojno v Združenih državah, so prihajali iz raznih krajev Evrope in Azije. Največ teh naseljenikov je o Združenih državah le vedelo, da tam za morjem leži dežela, v kateri se lahko zasluži več denarja z delom, kot doma in da teji deželi pravijo Amerika ali pa Združene države. Mnogo teh naseljenikov je prišlo iz popolnoma avtokratičnih dežel, ki niso poznali razlike med avtokratično monarhijo, napol avtokratično monarhijo z nekakšno ustavo na papirju, ustavo in parlamentarno monarhijo in republiko. Taki naseljeniki, ki ne znajo ločiti nazadnjaške vladne forme od napredne, ne vedo o vladni formi nič drugega, da vlada je vlada, pa naj bo v avtokratični formi ali republikanski. Takim ljudem se niti ne sanja, da v avtokratični državi vlada kronan vladar po svoji volji, v republiki pa odloča ljudstvo z volilnim listkom o svoji usodi. Te vrste ljudje tvorijo največjo nevarnost za vsako republiko, ker je njim vseeno, kakšna je forma vlade. To je tudi pokazala sedanja svetovna vojna. Nekateri taki naseljeniki so se potegovali za kaiserja, drugi so bili za avstrijskega Korla, tretji so želeli, da se iz razbitih avtokratičnih držav osnujejo nove monarhije. Med njimi so bili naseljeniki, ki so postali že ameriški državljani in so slovesno prisegli pred sodnikom, da pretrgajo vse zveze s tujezemskimi monarhi in potentati. Taki dogodki dokazujejo, da se je prenelo storišče s podukom, da pridejo taki tujcemci do spoznanja, da je med republikansko formo vlade in monarhistično tako velika razlika kot med dnevom in nočjo, in da so tujcemci, postanejo ameriški državljani, prisegli po krivem, če iščejo stike z obstoječimi monarhijami ali delajo zanje, ali če spletarijo, da se v interesu kakšne vladarske hiše ustanovijo nove monarhije. Vsako delovanje v prid kakšne monarhije pomeni pojanje iste, in če kaj takega stori državljani republike, tedaj dela proti interesom svoje države.

Take zmote med tujcemci se pojavljajo, ker se je polagalo premalo važnosti na to, da so podučeni o republikanski formi vlade in da se zavedajo, da je vsak državljani republike suveren državljani, da nad njim ni nikogar, ki ga vlada, ampak državne posle vodijo državljani, izvoljeni od večine državljanov v ta namen.

Če bi napredno tujezemsko časopisje v Združenih državah izvršilo svojo nalogo v tem zmislu, kajti to časopisje doseže tujcemce, ki niso zmožni čitati angleščine, bi ne doživeli v svetovni vojni navdušenja med tujcemci za kaiserja, habsburškega Korla ali osnivanje novih monarhij, ker bi bili tujcemci prepričani, da je najboljša vladna forma republikanska.

## Iz stranke.

Diskuzijski večeri. Prihodnji diskuzijski večer pol. kraj. organizacije se vrši v četrtek 10. julija ob pol 8. uri zvečer v občinski društveni dvorani v Mahrovih hiši. Predmet diskuzije: Ustava in njeno izvajanje. — Sodrugi! Sodrugi! Ti večeri so posvečeni naši najvažnejši nalogi in najnujnejši potrebi: vzgoji proletarske zavestnosti in socijalističnega poglavljanja. Ne zamudite nobenega večera, udeležite se diskuzije in širite med nezavedno delavstvo ideje socijalizma. Resnim časom gremo nasproti, pripravite se, da boste kladivo in ne koval!

Pol. kraj. org. Ljubljana.

**Rimske toplice.** Izvoljen je nov zaupnik sodrug Josip Karpler, Sevec št. 60., blagajnik Matija Robožen, Sv. Jedert nad Laškem, tajnik Anton Knez, Ignac Repin, blagajnik za strokovno in politično organizacijo.

## Strokovno gibanje.

Shod lesnih delavcev v Trzinu se vrši v nedeljo, dne 13. julija ob pol 10. uri dopoldne v prostorih konsumnega društva. Vabljeni so vsi lesni delavci v Trzinu in okolici. Poroča sodr. Zore iz Ljubljane. — Polna udeležba dolžnost.

## Vestnik „Svobode“.

Dramatični odsek „Svobode“ priredi jutri v soboto in v nedeljo v dramskem gledališču predstavo. V soboto ob 20. uri se vorizori rodbin-

ska drama »Sin«, v nedeljo pa veselice »Cigani«. Vstopnice se določijo v tajništvo »Svobode«, Selenbargo-va ulica 6. II. nadstropje.

## Pomen delavskih svetov.

Karol Kautzky.

Zgodovinar se mora zadovoljiti s prikazovanjem preteklih dogodkov, za politike današnje dobe pa to ni. Ti morajo zavzeti praktično stališče napram sedanjim dogodkom, da jih presodijo, se jih poprimejo ali zavrnejo.

Predvsem se gre sedaj za to, ali se ti dogodki povsod prav razumejo, ko so se v Rusiji pojavili delavski sveti, sem uvidel, da stojimo pred važnim dejstvom. Tisti pa, ki sedaj vpijejo: »Vsa oblast mora pripasti delavskim svetom«, sami ne razumejo, kaj pravzaprav pomeni: delavski svet.

Pred nemško revolucijo, še za časa vojske, sem izdal brošuro o »Diktaturi proletarijata«, v kateri sem se o ruskih delavskih svetih tako — je izrazil:

»Menjše bi so dali prvi povoo temu pomembnemu pokretu. Vstvarjena je nova oblika proletarske organizacije na zelo široki bazi, ker oklepa vse najemne delavce. Odpria se pot aktivnim močem, ki so prebudile v prav velikem obsegu zavest delavca.

Organizacija delavskih svetov ima za seboj veliko in slavno preteklost. Je nekaj zelo obsežnega in se ne poraja samo v Rusiji.

Tako sem pisal leta 1918. Skušaj, sem zgodovinsko spisati pojav delavskih svetov. Premotriti in razumeti posamezne dogodke ne obstaja samo v tem, da se jih uvrsti v njihovo istodobno kategorijo, ali da se jim določi njihov obseg. Zato da se dožene, pod katerimi pogoji raste njihova vrednost, ter kaj da morejo proizvesti, ali kaj postati, ter nato določiti meje njih sposobnosti.

Razmišljal sem že o problemih demokracije, parlamentarizma, sindikalnega gibanja; zdaj pa storim isto o vojaških svetih in pridem gotovo v konflikt z vsemi onimi, ki vidijo v vojaških svetih temeljni kamen, ali vsaj nekaj, kar jim bo pod vsakršnimi razmerami zaguralo politično oblast in omogočilo hitro uresničenje socijalizma.

Po mojem mnenju morejo delavski sveti v gotovih okoliščinah zajedno s sindikati izvesti prav velike stvari v korist proletarijata in sicer v okviru demokracije. Nasprotno pa ta dovedejo socijalizem do poloma. Če bi hoteli proklamirati svojo vsemočnost in uničiti demokracijo. V tem slučaju se morejo obdržati samo s fizično silo in z meščansko vojno, vse to pa onemogoča udeleževanje socijalizma.

V tem slučaju se morajo delavski sveti naslanjati na oboroženo silo, ki izzove zopet drugo oboroženo silo, vse to pa nov militarizem.

Ta pogubna stvar ne more biti odstranjena, če se zavzame demokracija, v katero ne spada samo volilna pravica, temveč tudi popolna avtonomija uprave in svoboda tiska.

Ti argumenti morejo biti sprejeti ali ne, nikakor pa jih ne pobija dejstvo, da jih psihologija mas, instinkt delavcev odbija in to, da delavci pričakujejo odrešenja od realne oblasti. To je prav ona ista psihologija mas, ki se je v prvih mesecih vojne očitno kazala v velikem patriotizmu in v klicih »huraj«. To je tudi ista psihologija mas, ki se sedaj kaže v protizidovskih izgredivih na Poljskem, ali pa, ki so je kazale takrat, ko je masa preganjala zdravnike za časa zadnje kolerične epidemije v Rusiji in to vsled tega, ker so mase mislile, da zdravniki propagirajo to bolezen za svoj osebni interes.

Že leta 1850. je napadel Marks v neki polemiki neke uprizorjevalce revolucije, ki so izjavljali: »Če dobimo mi oblast v roke, bomo povzročili stvari, ki bodo proletarijatu zanjamele oblast. Če pa jo hitro ne dobimo, pa lahko gremo spat«.

Napadel je tudi vse one, ki niso smatrali realne pogoje za gibalne sile revolucije, temveč običajno voljo ljudstva. Za Marksa more obstojati diktatura proletarijata, iz večine prebivalstva in sicer iz takega, ki je dosegla ono stopnjo odgoje, discipline in organizacije, da se more v demokratski sredini emancipirati politično in ekonomsko.

## Iz Slovenije.

S proge Trbovlje-Sava.

Gospodje »Zvezarji« s črnimi ovrtniki prav pridno pridigujejo nam in bosim delavcem svojo narodnost in jim skušajo pokazati, kaj

da so za delavca že dobrega storili. Pri teh pridigah jim pride tudi ta neslanost prav, češ socijalni demokrate se nismo upali v aprilu mesecu stavkati, ker je pri nas nesloga in nimamo moči. Seveda tem neumnostim noben delavec ne gre na limanice. Sicer pa moramo od te »delavske« zveze povedati še to, da so v njej že organizirani industriji kot J. Taufer iz Zagorja, ki je v aprilu hotel ob eventualni naši stavki dati svoje suhe konje na razpolago, da bi se vseeno vzdrževal promet. Če bo šlo tako naprej, bodo v zvezi kmalu sami veleposredniki in industrijanci. In taka »Zveza« naj bi se potem borila za delavske pravice? Ironija!

Gospod prozni mojster pridno jemlje v delo take posestnike, ki bi morali baže k orožnim vajam. Druge pa zavrača z »boljševikom«. Na Savi je baže par takih tičkov, ki imajo doma po ducat glav živine in drugega; seveda so morali k »Zvezi«, drugače ni nič! — Ostalo delavstvo vidi tako početje in zapuša delo in gre v rudnike. Na ta način potem kriče zvezarji, češ, naša organizacija peša. No, da, ali ne mislite si, gospodje zvezarji, da ti delavci v rudnikih niso več zavedni proletarci, pristaši naše stranke! Tega veselja si torej pač ne privoščuje! To v pojasnilo dopisniku »Jug. železničarja« št. 26.

Pri opisanem početju zvezarjev, se ti možakarji ne zavedajo, da bodo po končanih orožnih vajah razni v delo vzeti posestniki zapustili delo — in železnica je zapravana, ker delavcev ne bo. No, morda bo to tudi za zvezarje dobro, bodo vsaj mogli s konji vzdrževati promet. To bo dober zaslužek pri voznjah.

Da bi bilo govora o kakem demokratizmu Z. J. Z., ni vredno niti pisati. Kaj pa je z vašim Pintarjem. Zveza jugoslovanskih železničarjev, ki je imel to hibo, da še slovenski ni dobro znal? Ali je ravnotežje južne železnice znano, da se je zahtevalo zoper njega obravnavo za voljo zapravljanja imetja železnice?

Tisti, ki se še danes puste slepiti od »Zveze«, bodo klaverni kmalu izpregledali, da od industrialcev in posetnikov nimajo prav ničesar pričakovati.

### Borovlje.

Pri nas se je po dolgem času vršil dne 4. t. m. v hotelu pri »Pošti« zopet dobro obiskan shod kovinarjev. Na shodu je poročal kovinarski tajnik sodrug Mihevc, ki nam je naskikal položaj v kovinarski stroki, ki bo lahko nudila vsaj primerno delo in zaslužek, če bomo vsi združeni v naši strokovni organizaciji.

Borovelske kovinarje so hotele nemške buržoazijske klike izrabiti v svoje namene, hotele so, da bi jim služili politično tlako. Pa so se vrezale. Seveda morajo sedaj delavci-kovinarji zopet trpeti. Nemški priganilači so zbežali, došle jugoslovanske oblasti so pa spravile, mesto nemških kričočev, nedolžne slovenske delavce z družinami vred med interniranje na ljubljanskem gradu. Med temi ni niti enega kapitalista, temveč proletarci. Te naše oblasti zapirajo, nemške hujšakače pa puste zbežati.

Borovelska nemška buržoazija je svoje imetje pobrala in šla preko meje, ne meneč se za tiste sirote, ki danes trpe. To je tudi pravičnost svoje vrste. Strokovna organizacija bo sedaj vodila smoteno boj proti kapitalizmu, pa naj bo kapitalizem te ali one narodnosti. To in edino to ostane naloga in geslo organizacije. Z burnimi aplavzi so navzoči sprejeli lepa izvajanja sodruga Mihevca, ki jim je se enkrat pokazal pot v bodočnost proletarijata.

Oglasil se je tudi neki gospod od jugoslovanske zveze, ki pa ni veliko povedal, ponavljal in ponavljal je samo, da je po njegovem mnenju edino v narodni organizaciji rešitev. Jako enostaven argument!

Sodrugi Mihevc mu je pa odgovoril s tako jednatimi argumenti, da je celo omizje dotičnega gospoda samo moralo priznati, da so na napadni poti in da je edina prava organizacija tam, kjer so delavci organizirani združeni na razredni, mednarodni podlagi.

### Kočevje.

Ciril-Metodova veselica, ki se je vršila dne 4. t. m. je bila imenitna. Vodstvo veselice so imeli železničarji. Železničarjev pa je bilo le malo, rudarjev pa tudi niso mogli dobiti, ker so na veselici sami razni kapitalisti in duhovniki. Kres so tudi prekmalu vžgali. Sicer pa je naš ravnatelj dal tem ljudem prav vse na razpolago. Če bi pa delavci kaj hoteli, pa gotovo ne bi ničesar dobili.

## Razpis nagrad.

Nagraditi se imajo prispevki literarne vrednosti, ki obravnavajo splošno važna gospodarska in politična vprašanja. Nagrade razpisuje Društvo duševnih delavcev v Ljubljani, vprašanja, ki so odšla iz vrst udov tega društva se glase: 1. Naše gospodinjne v vojnem času. 2. Predugebače v prebivalstvenem razmerju Ljubljane. 3. Delavni programi naših političnih strank in izlet v notranje-politično bodočnost. 3b. Izgledi v zunanje-politično bodočnost. 4. Stališče kraljestva SHS napram zvezi narodov. 5. Ali nam je treba sedaj notranje sloge in kako naj narod prisili voditelje, da opuste strankarsko borbo.

Dela, ki niso zadostno izvršena, ne pridejo do ocene, spisi o kaki pristo izbrani temati se ne nagradijo. Prispevke je v čedni, dobro ščitljivi pisavi, če mogoče na stroju spisano, poslati imenovanemu društvu v Ljubljani, Mirje 1. Pole je samo na eni strani popisati, pustiti je nekaj prostega roba za korekturo; pole je zvezati in zaznamovati s tekočimi številkami, pridati je prazen ovaj. Vzeti je trgovski format. Spisu je predpostaviti neko dispozicijo ter popolno navedbo souporabljenih virov. Avtorji se ne smejo podpisati, niti se na katerikoli drug način označiti. Vsak tekmovalac mora pridati svojememu spisu listič s svojim polnim naslovom in zalepti mora ta listič v poseben ovaj, na katerega napiše moto, ki je tudi spisu predpostavljeno. Nagradne spise poslati je obenem s tem ovajem po pošti do 25. avgusta 1919 na naslov imenovanega društva. Priobčitev razsodbe se vrši na tem mestu sredi oktobra 1919. Dobrim prispevkom morejo se prisoditi premije do zneska 250 kron. Vabimo ude in sploh intelektualce-duševne delavce, da se razpisane tekme v obilnem številu odzovejo.

Društvo duševnih delavcev

## Kultura.

**Za gradbo umetniških paviljonov.** Na svojem zborovanju v Zagrebu so sklenili hrvaški umetniki, da se v interesu splošne kulture in vzgoje mladega umetniškega naraščaja zavzame vlada in zagrebška občina z vsemi močmi za to, da se zgrade umetniški paviljoni.

## Gospodarstvo.

**Dovoljenja za nakup žita.** Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je izdalo nastopna dovoljenja za uvoz v Slovenijo: G. A. Tonkoviču iz Zagreba sedem vagonov koruze; Fjantu Weiss iz Siska 2 vagona pšenice in tri vagona koruze; Iliju Predoviču iz Ljubljane 200 komadov prašičev; Danielu Omersu v Belovaru 1 vagon moke v Slovensko Bistrico; Josipu Druškoviču iz Slov. Gradca 3 vagona koruze in 1 vagon pšenice.

**Padanje vrednosti dinarja.** Delgrajski »XII. čas« poroča: Vsled napak, ki jih je napravila vlada v valutnem vprašanju, je kurz našega denarja v neprestanem padanju. Dinar je prišel zopet padati, ker se ne more v občinskih rajonih po naredbi ministra za prehrano za dinar ničesar kupiti, temveč samo za krono. Zato je vrednost krone večja, pa napram temu cena dinarja manjša.

**Izdaja 100-kronskih bankovcev na Češkem.** Z odlokom češkoslovaške vlade z dne 4. julija 1919 začne bančni urad prihodnje dni v svojem glavnem zavodu v Pragi in v vseh podružnicah izdajati češkoslovaške 100-kronske bankovce z datumom 15. aprila 1919 v zameno za 100-kronske bankovce Avstro-ogrske banke, ki so žigosani češkoslovaški Pozneje se bo pa objavil rok, kdaj bodo 100-kronski bankovci Avstro-ogrske banke, žigosani po odredbi finančnega ministrstva, nehali biti plačilno sredstvo češkoslovaške države.

**Novi ogrski bankovci.** Da se odpravi pomanjkanje drobiža, je ogrska sovjetska vlada že pred daljši časom odredila, da se izdajo bankovci za majhne zneske. Na podlagi te naredbe je ogrska poštna hranilnica dala v promet petkronske bankovce. Sedaj se bo izdala emisija 10- in 20-kronskih bankovcev. Izdelovanje teh bankovcev se je že pričelo, in bodo prihodnji teden prišli v promet. Besedilo desetkronskih bankovcev se glasi v madžarskem jeziku. Ponarejanje teh bankovcev se postavno kaznuje. Ogrska poštna hranilnica zamenja ta bankovce na zahtevo proti desetim kronam v drugih postavnih denarnih nakazilih. Na dvajsetkronskih bankovcih je to be-

sedilo v madžarskem, pa tudi v nemškem, slovaškem in ruskem jeziku. Z ozirom na to, da itak koncem tega leta poteče privilegij Avstro-ogrskih banke, bodo ob enem z emisijo teh bankovcev tudi pričeli potegovati iz prometa bankovce Avstro-ogrskih banke. Tudi emisije

sto- in tisočrskih bankovcev bodo kmalu izdali.

**Tobak v Rumuniji.** Glasom oficijelne statistike je bilo letos posejanih v Rumuniji 13.000 hektarov s tobakom, tako da tobaka ne bo treba kupovati kakor v normalnih časih.

## Najnovejša poročila.

### MIROVNA POGODBA Z NEMŠKO AVSTRIJO GOTOVA.

LDU. St. Germain, 7. (DunKU.) »New York Herald« poroča, da je bila nemško avstrijska mirovna pogodba v nedeljo izgotovljena in da bo jutri izročena brez posebnih formalnosti. Avstrijci bodo dobili 14-dnevni rok za odgovor. — Tittioni se pogaja z delegatom Withejem o kompenzacijah glede kolonij. — Kitajski delegati bodo podpisali skupno z drugimi delegati nemško-avstrijsko mirovno pogodbo, da bodo na ta način lažje postali člani zveze narodov.

### LENSNER PREDSEDNIK NEMŠKE MIROVNE DELEGACIJE.

LDU. Versailles, 7. (DunKU.) Predsednik nemške mirovne delegacije, prejšnji legacijski svetnik Lensner, je danes v posebni noti sporočil Clemenceauju, da je imenovan za predsednika nemške mirovne delegacije.

### PROTESTNA STAVKA V FRANCIJI.

LDU. Versailles, 7. (DunKU.) Glavni tajnik francoskih strokovnih organizacij pozivlje vse strokovne organizacije k protestni stavki dne 21. julija.

### STAVKARSKO GIBANJE V NEMČIJI.

LDU. Nauen, 7. (Brezžčno.) Stavkarski položaj v Berlinu se še ni izpremenil. Pogajanja o morebitni vzpostavitvi prometa so popolnoma zastala. Nasprotno pa je železniško ravnanje splošno sporočilo, da obstoji upanje, da se v prihodnjih dneh vzpostavi promet na okolišnih železnicah, s čimer bi se vsakakor znatno zboljšal sedanji položaj prometa. Mestna železnica pa bo vsled pomankanja lokomotiv bržkone morala počivati še dalje časa. Položaj v ostali Nemčiji je sedaj še popolnoma nepojasnen. Kakor iz Frankfurta in Hanovra, tako poročajo tudi iz drugih krajev o gibanju med železničarji. V Stendalu so pričeli železničarji stavkati, med tem poizkušajo uradniki vzdržati promet. V Lehrtu so stavkajoči poškodovali železniške naprave. Boje se splošne stavke železničarjev v vsej Nemčiji.

### FRANCIJA PROTI SOVJETSKI OGRSKI.

LDU. Pariz, 6. (ČTU.) Konferenca posveča večjo pozornost boljši nevarnosti, ki grozi z Ogrskega. Izdala bo razglas, da se bodo Francija, Anglija, Amerika in Italija odločile za resen korak proti boljševikom. Ta korak bo značilno konec Kuvovega gospodarstva. Najprej bodo pozvali budimpeštansko vlado, naj prostovoljno odstopi, da napravi prostor vladi, ki bi bila prosto izvozljena iz vseh strank; če bi Bela Kuna tega ne storil, bi hotel svoje stališče braniti z oboroženo silo, bodo avstrijci segli po vojaški pomoči in pozvali Rumunsko, da maršira proti Budimpešti. Pripravljenost rumunske armade je toliko, da je upati na dober uspeh, ker šteje rumunska armada po zanesljivih sporočilih 700.000 mož.

### NOVO ČEŠKO MINISTRSTVO.

LDU. Praha, 6. (ČTU.) »Narodni Listi« objavljajo sledečo sestavo novega kabineta: Ministrski predsednik Tusar (socialni demokrat); za notranje posle Svehla (čehoslovaška republikanska agrarna stranka); za zunanje posle dr. Beneš; za finance dr. Franc Fiedler; za trgovino dr. Gustav Hheidler; za šolstvo Haberman; za soc. skrbstvo dr. Leon Hiner; za poljedelstvo

Karel Prašek; za javna dela Stanek; za zdravstvo dr. Blaho; za justico dr. Franc Vesely; za promet Stříbrný; za narodno brambo Klotáč; za Slovaško dr. Šrobar. Ta lista se samo deloma krije s sporočili v drugih listih.

### ZOPETNI SPOPADI MED ITALIJANI IN FRANCOZI NA REKI.

LDU. Reka, 7. V soboto popoldne je prišlo zopet do krvavih spopadov med italijanskimi in francoskimi vojniki. Že krog 16. ure so začeli italijanski vojniki napadati francoske. Koliko je bilo ranjenih in mrtvih, se do sedaj še prikriva.

LDU. Reka, 7. Včeraj ob 20. uri na večer so hoteli italijanski vojniki in reški dobrovoljci navaliti z ročnimi granatami na francosko vojnoladjo »Sacalave«, ki leži usidrana pred molom »Zichy«. Francoska torpedovka je otvorila ogenj ter je obžalovala na mostu več mrtvih in ranjenih. Nato je odšel oddelek italijanskih vojakov v Porto Beroš, kjer se nahaja francoska baza za oskrbovanje francosko-ogrskih vojske. Tam so Italijani navalili na francosko stražo, ki je obstojala iz 20 Anamitov. V boju je padlo 8 Anamitov, druge pa so ujeli. Na italijanski strani je bilo več mrtvih in ranjenih. Izgredi so trajali pozno v noč. Ponovno je treba povdariti, da so bili Italijani postavljeni v gostih oddelkih po vseh mestnih ulicah. Reški dobrovoljci pričakujejo močna ojačenja iz Italije, ki naj bi imela nalogo prenesti francosko preskrbovališče iz Reke in se tako osvoboditi francoske vojske. Te dni so opazili na Reki več komunističnih elementov iz Budimpešte, o katerih domnevajo, da so v zvezi s krvavimi izgredi.

London, 7. (ČTU.) Po poročilu »Daily Herald« se bližajo v reškem vprašanju nove težkoče. S francoskimi četami, ki se nahajajo na Reki, nastopajo ne samo Italijani, temveč tudi reški prebivalci kot s sovražniki. Francoski častniki so se popolnoma pridružili Jugoslovanom in se živahno udeležujejo političnega življenja v mestu. Italijanske oblasti so brezuspešno protestirale proti temu.

### NEMCI IZPRAZNILI RIGO.

LDU. Berlin, 7. (DunKU.) Nemško poslaništvo v Mitavi poroča, da so nemške čete izpraznile Rigo.

### GENERAL ALMAZZO SE USMRTIL.

LDU. London, 6. (ČTU.) »Times« poroča iz Jekaterinoslava: Boljševiki so na Kaspiškem morju zajeli parnik, na katerem se je nahajal general Almazzo, ki je prinašal Denjkinova in Kolčakova poročila. General Almazzo je ta poročila uničil in izvršil samomor, da ne bi padel v roke boljševikom.

### TOVARNA ZA LETALA V NOVOEM SADU.

LDU. Bukarešta, 6. (ČTU.) Rumunski dopisni urad Dacia poroča: Neka angleška tvrdka namerava v Novem Sadu sezidati tovarno za letala, v svrhu, da se uvede v Jugoslaviji zračna pošta.

### To in ono.

Človek, ki je omogočil prekatlantski kabel.

Bil je to Cyrus Field, doma iz Nove Anglije. Videl je dalje v bodočnost, kot so mogli to ljudje, ki so se nahajali v njegovi bližini. Ker pa je videl stvari, katerih drugi niso mogli videti, so ga imenovali ti ljudje vizionarja in bedastega sanjača.

Stvar, katero je Field lahko videl, ki je pa drugi niso mogli videti, je bila vrv iz žice, ki naj bi vezala Evropo z Ameriko. Tem potom naj bi izvedela Amerika za važne svetovne dogodke takoj, ne da bi obstajala celne tedne za ostalim civiliziranim svetom.

V kratkem je bil namen Fielda položiti transatlantski kabel. Večina ljudi je domnevala, da je misel neizvedljiva. Prvi poskusi so bili tako nesrečna izjalovljenja, da je bilo javno mnenje upravičeno v svoji nezaupnosti.

Field pa je vedel, da je njegova misel prava. Nikdar ni dvomil o tem. Držal se je svoje misli ter jo končno tudi prestavil v dejanje.

V starih časih so prihajale novice v Ameriko zelo počasi. Ladje so bile počasne in maloštevilne. Zanesli so se morali na te ladje, če so hoteli ostati v stiku z ostalim človeštvom. Novice pa tudi niso bile vedno zanesljive. Bitka pri Waterloo se je na primer vršila sredi meseca junija. Prva novica o tem znamenitem konfliktu, ki je preobrazil cel svet, je bila, ki je naprimer dospela v Združene države šele tekom meseca avgusta.

Field je dolgo delal na svojem načrtu, predno je bil v stanu vzbuditi zanimanje za svoj načrt ter pridobiti zase javno zaupanje. S Petrom Cooperjem ter drugimi finančniki je ustanovil leta 1854 »New York, Newfoundland in London-družbo«. Družba je hotela položiti prekatlantski kabel pod oceanom iz Newfoundlanda pa do Irske.

Ta kabel je bil dolg 2500 milj ter tehtal eno tona za miljo. Stal je 1.256.250 dolarjev. Sestavljen je bil iz petih bakrenih žic, obdanih od gumija ter zavrtih v vrečo.

Razven denarja in strokovne izkušenosti ni bilo treba ničesar posebnega za izdelanje kabla. — Prav nič težkega bi ne bilo zgraditi zračno ladjo, ki naj bi odšla na luno. Resnična zapreka bi se pojavila šele takrat, ko bi bilo treba spraviti to ladjo na luno. Težkoča pri atlantskem kablu pa je bila, kako spraviti ta kabel preko oceana.

Številni so domnevali, da je to neizvršljivi del celega podjetja. Kljub vsem razočaranjem in izalovitvam pa ni hotel smatrati Field stvar za brezupno.

Vsak prejšnji poskus spraviti dolgo vrv preko Atlantika, se je izjalovil. Enkrat ali dvakrat se je kabel, o katerem so domnevali, da ga ni mogoče pretrgati, v resnici pretrgal. Nato pa sta pričeli dve veliki ladji polagati kabel in sicer ena iz evropske, druga pa z ameriške strani. Vsaka je nosila polovico kabla. Sestali pa sta se sredi oceana. Tam so tudi spojilo oba kosa kabla.

Do onega časa sta bila založena v podjetje že dva milijona dolarjev. Dne 18. avgusta 1858 pa je bilo delo dovršeno in prva razumljiva brzjavka je bila izmenjana pred Anglijo in Ameriko.

Kljub poznejšim nesrečam se je izkazal eksperiment kot uspeh. Amerika je postala divja od navdušenja. V mestu New Yorku so proslavili ta dogodek z bakljadami, kresovi in umetnim ognjem in slavljem je zavzelo tak obseg, da je izbruhnilo več požarov. V dotični noči je zgorela tudi kupola na City Hall poslopiju.

Črnci v Ameriki. Mnogim ljudem pri nas bo najbrž neznano, da črnci v Ameriki — dasi je to dežela svobode in enakopravnosti — doslej niso uživali družabne enakopravnosti z belimi ljudmi. Vsaj n. pr. niti mnoge delavske organizacije niso doslej sprejemale črncev v svoje vrste, tako da so si morali ti snovati lastne organizacije. Temu naravnost nekulturnemu predsodku je bilo napravljen konec ta mesec. Kongres ameriške delavske zveze je sprejel soglasno predlog, da bo sprejetih dva milijona črnih delavcev — z enakimi pravicami kot beli delavci — v mednarodno delavsko unijo.

Davek na kapital na Angliškem.

V parlamentu so liberalci predložili ob debati o proračunu predlog,

da se proračun odkloni, ker v njem ni davka na vojne dobičke. Delavcem pa, katerim kapitalisti največ dolgujejo, ostanejo davki še v nadalje nezmanjšani.

### Aprovizacija.

Olje. Ljubljanski trgovci, ki hočejo prodajati jedilno olje španske provinience, katero dobi vnovčevalnica za živino, naj se takoj zglase v aprovizacijski pisarni, Poljanska cesta 13. Kilogram olja stane na debelo 24 kron. Poleg tega se zaračunajo vozniki stroški in embalaža. Način prodaje olja in cena na drobno se objavi v listih.

Amerikanska akcija za otroke. Stranke, ki imajo že v rokah izkaznice za amerikansko blago za otroke do 6. leta in ki še niso prišle po blago, naj se zanesljivo zglase dne 9. julija od 8. do 11. in od 2. do 5. ure v Mühlesinovem skladišču na Dunajski cesti, ker se pozneje blago ne bode več delilo, dokler ne pride druga pošiljatev blaga.

Vžigalice. Ljubljanski trgovci, ki hočejo prodajati vžigalice, naj se zglase pri tvrdki Impex, Vodnikov trg, Mahrova hiša, I. nadstropje. — V nadrobni prodaji stane 1 škatljica vžigalic 50 vin., ki se prodajajo brez vsakih kart.

Izdajatelj: Josip Petelan. Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit tiskarne« v Ljubljani.

### Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem odgovoren za svojo ženo Marijo, nje dolgove, besede, in ne za izobrazbo najinih dveh sinčkov.

Anton Peterman. Javornik 99 (Gorenjsko).

## Šmarješke toplice — Mirni gaj!

Slavnemu občinstvu se v ljudo naznanja, da so šmarješke toplice — Mirni gaj — popolnoma na novo preurejene ter se najtopleje priporočajo vsem, ki se hočejo iznebiti putike ali pa revmatizma.

Vsak, kdor želi čez poletje uživati sveži zrak na mirnem kraju, dobi okrepčilo in, če je bolhen, tudi zdravje.

Do šmarjeških toplic — Mirni gaj — je od Novega mesta po okrajni cesti čez Sent Peter z vozom komaj 3/4 ure. Pošti sta šmarjeta ali pa Bela Cerkev na Dolenjskem.

## Za uvoz in izvoz prevzamen vseh vrst, kakor žito, moko, milo itd., katero imam vedno v zalogi. — Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z 1<sup>a</sup> referencami. Import in export FERDO SERT, Maribor, Koroška cesta 21.

Priporočamo tvrdko Jos. Petelinc, šivalni stroji za vsako Ljubljana, obrt in rodbinsko rabo Sv. Petra nasip št. 7.

:: ter posamezni deli, igle, olje, potrebščine za šivilje in galanterijo. ::

## Zastopstva zmožni elektroinženjerji in nadmonterji

slovenske narodnosti, ki se že uspešno bavijo z odjemalnim trgov, se pod jako ugodnimi pogoji sprejmejo pri večji elektricitetni družbi k nekemu na novo snujočemu se podjetju. Ponudbe z natančnim opisom dosedanjega službovanja pod »Elektrizitätsgesellschaft Nr. 25090« na anončno ekspedicijo M. Dukes Nachf., Wien I/1.

— Delniška glavica —  
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knji-  
žice in tekoči račun proti  
ugodnemu obrestovanju.

## Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fondi okroglo  
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste  
vrednostnih papirjev, finančne  
erarične dobave in dovoljuje  
— aprovizacijske kredite —